

1: Innledning og bakgrunn

Alle kommuner skal i henhold til kommunelovens bestemmelser ha et kontrollutvalg, som utpekes av kommunestyret. Utvalget skal etter at ny kommunelov trådte i kraft ha minimum 5 medlemmer, og minst ett av dem skal som tidligere velges blant kommunestyrets medlemmer. Det er gitt regler om valgbarhet – som blant annet utelukker alle ansatte i kommunen, enkelte folkevalgte og medlemmer av folkevalgte organer samt personer som har visse roller i selskap kommunen har eierinteresser i. Kommunens ordfører og revisor har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter.

I likhet med andre folkevalgte organ, er hovedregelen at saker behandles og vedtak treffes i møter. Enhver har rett til å overvære møtene, med mindre møtet er vedtatt lukket. Kommunestyret skal sørge for at det stilles tilfredsstillende sekretariatsbistand til disposisjon. Sekretariatet skal påse at de saker som behandles av kontrollutvalget er forsvarlig utredet og at utvalgets vedtak blir iverksatt. Sekretariatet skal være uavhengig av kommunens administrasjon.

Kontrollutvalget kan hos kommunen, uten hinder av taushetsplikt, kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument og foreta de undersøkelser som utvalget finner nødvendig for å gjennomføre oppgavene.

2: Kontrollutvalgets rolle og ansvar

Kontrollutvalget føre løpende kontroll med den kommunale forvaltningen på vegne av kommunestyret. Kommunestyret har det øverste ansvaret for å kontrollere kommunens virksomhet.

Kontrollutvalget skal påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte. Når kontrollutvalget har blitt forelagt revisjonsberetningen fra revisor, skal utvalget avgi uttalelse om årsregnskapet og årsberetningen før fastsetting av kommunestyret.

Kontrollutvalget skal videre påse at det føres kontroll med at den økonomiske forvaltningen foregår i samsvar med gjeldende bestemmelser og vedtak [etterlevelseskontroll], og at det blir gjennomført systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak [forvaltningsrevisjon]. Forvaltningsrevisjon utføres både av kommunens virksomhet og av selskaper kommunen har eierinteresser i. Kontrollutvalget skal påse at det føres kontroll med forvaltningen av kommunens interesser i selskaper mv. [eierskapskontroll].

Eierskapskontroll innebærer å kontrollere om den som utøver kommunens eierinteresser, gjør dette i samsvar med lover og forskrifter, kommunestyrets vedtak og anerkjente prinsipper for eierstyring.

Kontrollutvalget skal også påse at de vedtak som kommunestyret fatter ved behandlingen av revisjonsrapporter blir fulgt opp.

Dette utelukker selvsagt ikke at kontrollutvalget behandler enkeltstående kontroll- og tilsynssaker. Siden kontrollutvalget er et organ for kontroll med den kommunale forvaltningen, er det naturlig at utvalget først og fremst betrakter enkeltsaker ut fra et systemperspektiv. Et kontrollutvalg behandler selv verken ordinære forvaltningssaker eller fatter enkeltvedtak, og er heller ikke et klageorgan. Som hovedregel prioriterer utvalget på selvstendig grunnlag hvilke forhold som er aktuelt å bruke tid og andre ressurser på. Man vil normalt sett tillegge sakenes potensial for læring og kvalitetsforbedring en del vekt, siden dette er et av hovedmålene med kontrollarbeidet.

Kontrollutvalget skal utarbeide forslag til budsjettramme for det samlede kontrollarbeidet i kommunen. Utvalget skal dessuten utarbeide innstilling til valg eller endring av revisjonsordning for kommunen, samt valg av revisor – i den grad spørsmålet er gjenstand for vurdering.

3: Kontrollutvalgets sammensetning

I 2020 har utvalget bestått av følgende representanter:

Jostein Arntsen, leder
Tom Wennemo, nestleder
Kine Edvardsen, medlem
Per Tore Holgersen, medlem
Rigmor Flæsen, medlem

Det er valgt 5 varamedlemmer, som innkalles gruppevis i rekkefølge.

4: Møtevirksomhet

Kontrollutvalget har avholdt 7 møter i løpet av året og behandlet 33 saker.

5: Regnskapsrevisjon

Kontrollutvalget har avgitt uttalelse om kommunens årsregnskap og årsberetning for 2019, med relativt beskjedne merknader fra utvalgets side. Revisors uttalelse om øvrige lovmessige krav har konklusjon med forbehold om budsjett. Grunnlaget er nærmere beskrevet i revisjonsberetningen, og er i tillegg omtalt i nummerert brev til kontrollutvalget.

Kontrollutvalget har hatt skriftlig uttalelse om resultatet av forenklet etterlevels kontroll med økonomiforvaltningen etter kommuneloven § 24-9 for regnskapsåret 2019 til behandling. Kontrollen dreide seg om etterlevelse av regelverket for offentlige anskaffelser. Kommunens revisor avga en umodifisert uttalelse [konklusjon uten forbehold].

Kontrollutvalget har fått orienteringer om revisjonsstrategi og har ellers holdt seg løpende orientert om revisjonsarbeidet gjennom regnskapsrevisors deltakelse på flere av kontrollutvalgets møter.

6: Forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget foretok gjennom sak 05/2019 [møte 08.04.2019], sak 09/2019 [møte 24.05.2019] og sak 14/2019 [møte 10.10.2019] bestilling av et forvaltningsrevisjonsprosjekt knyttet til en større investering [helsehus og omsorgsboliger]. Utgangspunktet var et vedtak fattet i kommunestyret 29. mars [sak 12/2019] med anmodning om at det ble gjennomført forvaltningsrevisjon. Kontrollutvalget behandlet rapporten 30.10.2020. Kommunestyret sluttet seg i 19.11.2020 til kontrollutvalgets uttalelse i tilknytning til rapporten. Kontrollutvalget tar sikte på å følge opp kommunestyrets vedtak i løpet av første halvår 2021.

Kommunestyret har i høsten 2020 fastsatt kontrollutvalgets forslag til plan for forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet og virksomheten i kommunens selskaper i løpet av valgperioden. Kontrollutvalget har fått fullmakt til å foreta endringer. Dermed er det mulig å avvike fra plan for forvaltningsrevisjon, dersom det fremstår som formålstjenlig. Kontrollutvalget foretok på sitt møte 07.12.2020 [sak 30/2020] bestilling av et forvaltningsrevisjons- og eierskapskontrollprosjekt knyttet til selskapet Herbo AS.

Kontrollutvalget vil løpende rapportere resultatet av gjennomførte forvaltningsrevisjoner til kommunestyret, samt påse at de vedtak som kommunestyret fatter ved behandlingen av forvaltningsrevisjonsrapporter har blitt fulgt opp. Jfr. kommuneloven § 23-2 første ledd bokstav e.

7: Eierskapskontroll

Det er ikke gjennomført eierskapskontrollprosjekter i løpet av året, grunnet ressurs hensyn.

Kommunestyret har høsten 2020 fastsatt kontrollutvalgets forslag til plan for eierskapskontroll i løpet av valgperioden. Kontrollutvalget har fått fullmakt til å foreta endringer. Dermed er det mulig å avvike fra plan for eierskapskontroll, dersom det vurderes som fornuftig.

Som nevnt i foregående avsnitt, er det satt i bestilling et prosjekt knyttet til selskapet Herbo AS – som inneholder eierskapskontroll i tillegg til forvaltningsrevisjon av virksomheten i selskapet.

Det fremstår i skrivende stund som aktuelt å foreta bestilling av ytterligere et prosjekt som inneholder eierskapskontroll i løpet av 2021.

8: Enkeltstående kontroll- og tilsynssaker

Utvalget har ikke mottatt henvendelser fra folkevalgte/folkevalgte organer i kommunen, med spørsmål om at kontrollutvalget undersøker og vurderer spesifikke forhold nærmere, og liknende. Skriftlige henvendelser behandles normalt som egen sak, og avsender gis som hovedregel en skriftlig tilbakemelding på henvendelsen når kontrollutvalgets arbeid med saken er avsluttet. Det er ikke mottatt henvendelser fra allmennheten i løpet av året, og kontrollutvalget har heller ikke på eget initiativ fokusert på enkeltstående saker.

Kontrollutvalget er ikke et klageorgan, og vurderer som hovedregel selv hvilke problemstillinger som er innenfor tilsynsmandatet gitt i kommuneloven. Kontrollutvalget må dessuten uansett foreta en prioritering av så vel økonomiske som andre ressurser utvalget disponerer over.

9: Andre saker av betydning

Den som foretar revisjon skal løpende vurdere sin uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år, og ellers ved behov, avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget. Jfr. § 19 i forskrift om kontrollutvalg og revisjon. Gjennom uavhengighetserklæringer til kontrollutvalget fra oppdragsansvarlig for hhv. regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon, har revisor dokumentert skriftlig de forhold som i følge lov og forskrift kan ha betydning for spørsmålet om uavhengighet, og som derfor skal vurderes løpende.

10: Drift og økonomi

Når det gjelder revisjonsoppgavene, deltar kommunen i samvirkeforetaket Revisjon Midt-Norge. I følge § 6 i selskapets vedtekter fastsettes både årsbudsjett og økonomiplan av årsmøtet, etter forslag fra styret. Virksomhet organisert som samvirkeforetak er derfor i likhet med IKS indirekte underlagt folkevalgt styring i forretningsmessige forhold.

Videre deltar kommunen i et interkommunalt samarbeid om sekretariatsbistand [SE-KON]. Enheten fører særregnskap og det utarbeides særbudsjett for samarbeidstiltaket. Styret for enheten fastsetter i medhold av vedtektene årsbudsjett og fordeling av kostnaden på deltakerkommunene, basert på folketall.

Når det gjelder kontrollutvalgets egne kostnader, eksempelvis møtegodtgjørelse og reiseutgifter, inngår dette direkte i kommuneregnskapet. Det varierer hvordan dette løses budsjetteknisk, men kontrollutvalgets forslag til budsjetttramme for det samlede kontrollarbeidet i kommunen inneholder slike kostnader – så vel som kostnadene til kjøp av revisjonstjenester og sekretariatsbistand.

Så langt kontrollutvalget kjenner til, har kostnadene samlet sett vært som forventet i 2020.

11: Faglig oppdatering og kompetanseutvikling

Det ble i samarbeid med Revisjon Midt-Norge avholdt en felles samling for kontrollutvalgene på ytre Helgeland 11. februar. I tillegg er det gitt individuell folkevalgtopplæring for det enkelte utvalg i sammenheng med møtene.

Utvalgets medlemmer gis innenfor budsjetttrammene tilbud om deltakelse på kontrollutvalgskonferansen, som arrangeres årlig i regi av NKRF [Norges Kommunerevisorforbund]. Fire av utvalgets medlemmer deltok på denne konferansen i januar 2020.

Sekretariatsenheten er medlem i NKRF og deltar på kurs og konferanser som arrangeres av denne yrkesfaglige interesseorganisasjonen. NKRFs årsmøte vedtok i 2018 å utvide reglene for obligatorisk etter- og videreutdanning til også å omfatte personlige medlemmer som utfører sekretariatsoppgaver for kontrollutvalg med virkning fra 2019. Tilsvarende regler har vært gjeldende siden 2001 for de personlige medlemmene som utfører lovbestemt revisjon. Formålet er å vedlikeholde og utvikle medlemmenes kompetanse, noe som gir trygghet for høy faglig kvalitet på revisjon og sekretariatsbistand som utøves av NKRFs medlemmer.

12: Oppsummering og avslutning

Etter kontrollutvalgets oppfatning er det positivt at satsingen på forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll fortsetter. Gjennomføring av relevante prosjekter vil over tid kunne bidra til læring og kvalitetsforbedring.

Kontrollutvalget legger med dette frem årsrapporten til kommunestyrets orientering. Hovedhensikten er å gi kommunestyret som oppdragsgiver et bilde av kontrollutvalgets aktivitetsnivå samt utvalgets rolle i kommunens egenkontroll.

Herøy 11.03.2021

Kontrollutvalget i
Herøy kommune